

Τὴν ἕκτην ὥραν δύο τρίτα τοῦ Σταυροδρομίου ἦσαν κατεστραμμένα ἐκ θεμελιῶν, ἐνεκκισχίλιαι οἰκίαι ἀποτεφρωμένοι, καὶ διασχίλιοι ἄνθρωποι νεκροί.

^{Ἔπεται συνέχεια.}

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Richard — Lenoir. — Jacquard.

Τὴν βαμβακουργίαν, ἣν ὁ Ἄρκραϊτ ἱδρυσεν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀπεφάσισεν ὁ Richard-Lenoir νὰ εἰσαγάγῃ εἰς Γαλλίαν. Ὁ βίος τοῦ μεγάλου τούτου βιομηχάνου εἶναι, ὡς καὶ ἡ τοῦ Ἀγγλοῦ ἐφευρέτου, ἀληθῆς ἐποποιΐα.

Ὁ Φραγκίσκος Richard, ἐπικληθεὶς Richard-Lenoir, ἐγεννήθη τὴν 16 Ἀπριλίου 1765 ἐν τῷ νομῷ τοῦ Καλβαδὸς, καὶ ἦτο υἱὸς πτωχοῦ γεωργοῦ. Διατελέσας ὑπάλληλος ἐμπορικοῦ καταστήματος, ἔπειτα δὲ ὑπρέτης λεμοναδοπώλου ἐν Ρουένῃ καὶ καφενεῖου ἐν Παρισίοις, κατάρθωσε νὰ ἀποταμιεύσῃ μικρὸν κεφάλαιον, καὶ ἠγόρασε δι' αὐτοῦ ἀγγλικά βαμβάκινα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα μετεπώλησεν. Ἐμπορευθεὶς οὕτω ἐπὶ ἕξ μῆνας ἐκέρδησεν ἕξ χιλιάδας φράγκων, ἀλλὰ θύμα γενόμενος δολίου τινὸς καὶ βραδιδούργου ἐμπορομασίτου, ἔμεινεν ἐπὶ τινα ἔτη ἐν τῇ εἰρκτῇ τῆς Force, ἐν ἣ ἐκρατοῦντο τότε οἱ ἔχοντες χρεῖη. Τῷ 1790, ἐξελθὼν τῆς εἰρκτῆς καὶ ἀξιοχρεῶσα ὄν, ἐπώλησε πανία, καὶ κερδήσας ὀλίγα χρήματα συναίτησεν μετὰ τοῦ νέου ἐμπόρου Lenoir-Dufresne, ὅστις μεταξὺ ἄλλων μετεπώλει καὶ αὐτὸς βαμβάκινα ὑφάσματα, τὰ ὁποῖα ἠγόραζεν ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὁ Richard συνέλαβε τότε τὴν τολμηρὰν ἰδέαν τοῦ νὰ κατασκευάσῃ ὁ ἴδιος τοιαῦτα ὑφάσματα· τῇ βοηθείᾳ Ἀγγλῶν τινῶν ἐργατῶν ἐπελήφθη μετὰ ζήλου τῶν ἀναγκαίων πρὸς τοῦτο ἐργασιῶν καὶ ὑπὲρ ἐλπίδα ἐπέτυχε συστήσας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Richard-Lenoir κλωστήριον, τὸ ὁποῖον τοσοῦτον ἠδδοκίμησεν, ὥστε οἱ δύο συνέταιροι ἀπελάμβανον 40,000 φράγ. κέρδος κατὰ μῆνα, καὶ ἐπλούτησαν, ἀπαλλάξαντες ἅμα τὴν Γαλλίαν τέλους λίαν ἐπιζητήριου.

Ἐν ἔτει 1806 ὁ Lenoir ἀπέθανεν. Ὁ Richard διετήρησε τὸ ὄνομα τοῦ συνεταιρίου του καὶ ἐξηκολούθησε μόνος τὴν ἐπιχείρησιν. Ὁ Richard-Lenoir ἦτο ἤδη πλουσιώτατος, ἀποφασίσας δὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος, συνέλεξε σπόρον ἀμερικανικὸν καὶ ἔσπειρεν αὐτὸν ἐν Ἰταλίᾳ. Τῷ 1808 εἰσήγαγεν εἰς Γαλλίαν πενήκοντα χιλιάδας δεμάτων βάμβακος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ μέγας βιομηχάνος ἐπησχόλει 20 χιλιάδας ἐργατῶν, καὶ ἔδαπάνη ἐν ἑκατομμύριον φράγκων κατὰ μῆνα.

Ἐν τούτοις ὁ Ναπολεὼν, θέλων νὰ ἐμψυχώσῃ τὴν καλλιέργειαν τοῦ βάμβακος εἰς τοὺς μεσημβρινοὺς νομοὺς τῆς Γαλλίας, ὑπέβαλε τὸ προῖόν τοῦτο εἰς τέλος εἰσαγωγῆς. Τότε ὁ Richard-Lenoir εἰς

ἀμνησίαν περιελθὼν, ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῇ ἑκατομμύρια, ἵνα ἐφοδιάσῃ τὰ ἕξ αὐτοῦ κλωστήρια. Τὰ δεῖνά τοῦ 1813 οὐκ ὀλίγον συντέλεσαν εἰς τὴν καταστροφὴν του. Τῷ 1814 ἀπέδειξεν ὡς ἀρχηγὸς τῆς 8ης λεγεῶνος ἔκτακτον γενναϊότητα ἀυξήσασαν ἔτι τὴν φήμην του. Τὸ διάταγμα τῆς 23^{ης} Ἀπριλίου 1814 ὑπὸ τῶν ξένων τρόπον τινὰ ἐπιβλήθην, κατήργησεν ἐντελῶς τὰ ἐπὶ τοῦ βάμβακος τέλη, ἄνευ ἀποζημιώσεως τῶν δικαιοῦχων, θανατηφόρον ἐπενεγκὸν τραῦμα εἰς τὸν μέγαν ἐργοστασιάρχην. Τὴν 22 Ἀπριλίου εἶχεν εἰσέτι περιουσίαν ὀκτὼ ἑκατομμυρίων φράγκων, τὴν ἐπαύριον δὲν εἶχε λεπτόν.

Καίτοι πολλὴν ἔχων τὴν φιλοσοφίαν καὶ τὴν γενναϊότητα, ὁ Richard-Lenoir οὐδέποτε ἀνεκυψεν, ἔζησε δὲ πένθης καὶ μεμονωμένος, καὶ ἠναγκάσθη νὰ δεχθῇ σύνταξιν παρὰ τοῦ γαμβροῦ του, ἀπαρηγόρητος διότι ἠναγκάζετο νὰ καταστέλλῃ τὴν δρμὴν τῆς τοῦ λοιποῦ ἀχρήστου δραστηριότητός του. Τὴν 19 Ὀκτωβρίου 1839 ἀπέθανεν. Συνοδία ἐργατῶν ἠκολούθησε τὴν κηδεῖαν τοῦ ἀτυχοῦς τεχνίτου, ὅστις πρῆπει νὰ θεωρηθῇ ὡς εἰς τῶν ἐνδοξοτέρων ἀντιπροσώπων τῆς γαλλικῆς βιομηχανίας.

Ὁ Jacquard, ὁ ταπεινὸς καὶ εὐγενὴς Jacquard, γεννηθεὶς ἐν Λυὼν τὴν 7 Ἰουλίου 1752, εἶναι καὶ αὐτὸς εἰς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, ὧν μετὰ σδασμοῦ καὶ συγκινήσεως ἀναφέρομεν τὸ ὄνομα. Νεώτατος ὢν διακρίνεται ὡς πρότυπον ἐργατικότητος, ἀγχινοῖας καὶ ἐπιμονῆς· χρηματίας ὡς ὑπάλληλος παρὰ τινι βιβλιοδέτῃ, ἔπειτα δὲ παρὰ χύτη τυπογραφικῶν στοιχείων, παρατηρεῖ, συνδυάζει καὶ τελειοποιεῖ ἀδιαλείπτως τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὁποῖα βλέπει ἡμέραν τινὰ εὐρισκόμενος εἰς τι μηχανοποιεῖον, παρατηρεῖ ὅτι ἡ μάχαιρα διέρχεται διὰ τῶν χειρῶν τριῶν ἢ τεσσάρων ἐργατῶν, πρὶν ἢ προσηλωθῇ εἰς τὴν λαβὴν. Τὴν ἐπαύριον ζωγραφεῖ σχέδιον μηχανῆς, δυναμένης νὰ ἐπιτελέσῃ ἐν τῷ πέντε λεπτῶν τὴν ἐργασίαν τεσσάρων ἐργατῶν δι' ὀλοκλήρου ἡμέρας ἐργαζομένων. Ὁ μηχανοποιὸς, μὴ δυνάμενος ἕνα καὶ τῆς πενίας του νὰ κατασκευάσῃ τὴν μηχανὴν ταύτην, διετήρησεν ὁμῶς τὸ σχέδιον. Οἱ ἐργάται του μετ' οὐ πολὺ τὸ κατέστρεψαν, φοβούμενοι μήπως ἡ ἐφεύρεσις αὐτὴ ἀπλοποιήσῃ τὴν ἐργασίαν, ἐλαττώσῃ τοὺς μισθοὺς.

Ὁ Jacquard ἦτο ἐφευρέτης τὴν φύσιν, αἱ δὲ περὶ τελειοποιήσεως ἰδέαι αὐτομάτως ἐφύοντο ἐν τῇ διανοίᾳ του. Πρωῖμως μελετήσας τὰ κατὰ τὴν ὑφαντικὴν τέχνην, ἐσκέφθη εὐθὺς ἕξ ἀρχῆς τινὲς τρόπων ἠδύνατο νὰ ἀπλοποιήσῃ αὐτήν. Ὁ πατὴρ του ἦτο ὑφάντης χρυσοποικίλων καὶ ἀργυροποικίλων μεταξίνων ὑφασμάτων. Ἀποθανούσης τῆς μητρὸς του, συνειργάσθη μετὰ τοῦ πατρὸς, ὅστις μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησε ζήσας βίον ἐργατικόν. Ὁ νεανίας, κύριος ὢν ἑαυτοῦ καὶ κληρονομήσας μικρὰν περιουσίαν, ἐνυμφεθῆ τὴν θυ-

κρατορικὸν διάταγμα ἐπέτρεψε μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν τοῦ Λυὼν ν' ἀγοράσῃ παρὰ τοῦ Jacquard τὸ προνόμιον τῆς μεθόδου αὐτοῦ ἀντὶ ἰσοβίου συντάξεως τριῶν χιλιάδων φράγ. Τὸ ἔγγραφο αὐτοῦ τῆς εὐρησιτεχνίας ἔγινεν οὕτω κτήμα δημοσίων. Ὁ δυστυχὴς εφευρέτης ἀντήλλαξεν ἐφεύρεσιν ὑπὲρ ἧς εἶχε καταβάλλει δεκαπέντε ἐτῶν ἐργασίαν καὶ στερήσεις ἀντὶ τεμαχίου ἄρτου. Παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἐζήτησε νὰ χορηγηθῇ αὐτῷ προσέτι δικαίωμα πενήκοντα φράγμων ἐπὶ ἐκάστης μηχανῆς ὑπ' αὐτοῦ εφευρεθησομένης. «Ἴδού ἄνθρωπος εἰς ὀλίγα ἀρκούμενος!» ἀνεφώνησεν ὁ Ναπολεὼν ὑπογράφων τὸ διάταγμα.

Ἄλλ' ἴδου ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων δοκιμασιῶν τοῦ ἀτυχοῦς Jacquard. Ἡ μηχανὴ αὐτοῦ κατετάραξε τὴν ἐργατικὴν τάξιν. Πανταχοῦ ἐλέγετο ὅτι τὸ νέον σύστημα κατεδίκαζεν εἰς ἀργίαν καὶ εἰς πενίαν πάντας τοὺς ἐκ τῆς ὑφάνσεως τῶν πεποικιλμένων ὑφασμάτων ζῶντας ἐργάτας. Ἀπειλητικαὶ κραυγαὶ ἠκούσθησαν κατὰ τοῦ εφευρέτου, τοῦ προδότου, ὅστις τὸν μὲν πτωχὸν ἐργάτην ἐπόλει εἰς τὸν πλούσιον ἐργοστασιάρχην, ἐαυτὸν δὲ εἰς τὸν ξένον. Ὁ ταλαίπωρος Jacquard! αὐτὸς νὰ πωλήσῃ ἐαυτὸν εἰς τὸν ξένον καὶ νὰ θυσιάσῃ τοὺς ἀδελφούς του καταδικάζων αὐτοὺς εἰς τὴν πενίαν! Τοιαύτη ἡ ἀμοιβὴ τῆς μεγαλοφυΐας του, τῶν ἀγρυπνιῶν, τῶν δακρύων, τῆς ἀφιλοκερδείας, τῆς φιλοπατρίας!

Ἐν τούτοις τὸ μῖσος ἐξωγαυῶτο περὶ τὸν εφευρέτην ὡς χεῖμαρρος ὀρμητικὸς, καὶ ὀλίγου δεῖν παρέσυρεν αὐτόν. Ὁ Jacquard δὲν ἐτόλμα πλέον νὰ διέλθῃ τὰς ὁδοὺς τοῦ Λυὼν, ὅπου διεσύρτετο καὶ ἐξυβρίζετο δημοσίᾳ. Ἡμέραν τινὰ μάλιστα πλησίον τῆς Πύλης Σαιν-Κλαίρ ὄμιλος λυσσώδης ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἔσυρε μέχρι τοῦ Ῥοδανῶ. — Εἰς τὸν ποταμὸν! ἐκραύραζον οἱ ματωμένοι ἐκείνοι. Εἰ μὴ δὲ ἐπενέβαινον γενναῖοι τινὲς ἄνδρες, ὁ Jacquard ἐρρίπτετο εἰς τὸν Ῥοδανόν.

Καὶ ἠδύνατο μὲν νὰ καταλίπῃ τὴν ἀγνώμονα αὐτοῦ πατρίδα, τὸ κινδυνῶδες τοῦτο θέατρον τοσοῦτων ἀπειλῶν καὶ προπηλακισμῶν, νὰ λάβῃ μεθ' ἐαυτοῦ τὴν ἐφεύρεσίν του ὡς θησαυρὸν, ὃν ἤθελεν ἐπιδαψιεῖσαι ἀλλοῦ, ἀλλὰ προσέτιμησε νὰ μείνῃ, καὶ εἰς τὸ μῖσος ἀντέταξε τὴν ἀταραξίαν καὶ τὴν σύνεσιν, μὴ ἀμφιβάλλων ὅτι ἤθελεν ἔλθει ποτὲ ἢ ὥρα τῆς δικαιοσύνης. Ἐφρόνει ὅτι ἡ μηχανὴ του παράγουσα τὴν ἀφθονίαν καὶ τὴν εὐθύνειαν, ἤθελε παρέξει καὶ ἐργασίαν πλείονα καὶ πλείονας ἐπομένως μισθοῦς, ὅτι ἤθελε πρὸς τούτοις ἐλαττώσει τὸν εἰς τοὺς ἐργάτας ἐπιβαλλόμενον σωματικὸν κόπον, καὶ ὅτι ἤθελεν ἐπὶ τέλους προσηκόντως ἐκτιμηθῆ. Ὁ Jacquard δὲν ἠπατάτο.

Ἡ μηχανὴ Jacquard ἐντελῶς μετέβαλε τὴν ὑφαντικὴν καὶ ἀνεξωπύρησεν ἐν Λυὼν τὴν κατα-

σκευὴν τῶν μεταξίνων ὑφασμάτων, ἀποτελοῦσαν ἤδη τὸν βιομηχανικὸν τῆς πόλεως ταύτης πλοῦτον. Οὐ μόνον δ' ἐκεῖ ἀλλὰ καὶ ἐν Ῥουένῃ, St Quentin, Elbeuf, Σεδάν, Μάντσεσερ, ἐν Βερολίνῳ, ἐν Μόσχῃ, ἐν Πετροπόλει, ἐν Ἀμερικῇ, ἐν ταῖς Ἰνδίαῖς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κίνῃ, ἡ βιομηχανία οφείλει εὐγνωμοσύνην εἰς τὸν Jacquard.

Ὁ μετριοφρων εφευρέτης, ἀφοῦ ἀπέκτησε τὴν γενικὴν ὑπόληψιν, ἀπεσύρθη εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Λυὼν ἐν Oullins, ὅπου ἐκαλλιέργει τὸν κηπὸν του εἰς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὸν ξένους ἐδείκνυε. τὰ τρόπαιά του, τὰ μέταλλα καὶ τὸ τιμητικὸν παράσημον. Ἐξῆσε δὲ θαυμαζόμενος καὶ τιμώμενος μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἐκοιμήθη τὸν αἰῶνον ὕπνον, τὴν 7 Αὐγούστου 1834 ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα δύο ἐτῶν.

Ἡ πόλις τοῦ Λυὼν ἔστησεν ἀνδριάντα εἰς τὸν Jacquard, ἀλλὰ βραδύτερον οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ ὀλοτελῶς ἐγκατελείφθησαν. Εἴκοσι ἔτη μετὰ τὸν θάνατόν του αἱ δύο ἀνεψιὰί του, περιελθούσαι εἰς ἄκραν πενίαν, ἠναγκάσθησαν νὰ πωλήσωσιν ἀντὶ ἑκατοστούτων τινῶν φράγμων τὸ χρυσοῦν μέταλλον, τὸ ὑπὸ Λουδοβίκου ΙΗ' εἰς τὸν θεῖον αὐτῶν ἀπονεμηθέν.

ΕΡΙΣΤΑ Σ. ΣΟΡΤΕΟΣ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ ἰατρὸς T..., ἐπιστήμων ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων, κυριεύεται δυστυχῶς ἀπὸ τὸ πάθος τοῦ χαρτοπαιγνίου. Ἡ τελευταία ἐπίσκεψις αὐτοῦ, ἀφοῦ ἴδῃ τοὺς ἀσθενεῖς του, εἶνε ἢ εἰς τὴν λέσχην, ὅπου ἀμέσως στρώνεται εἰς τὸ οὐστ, τὸ πικέτον ἢ τὸ βακκαρά.

Ἐνταῦθα καθήμενον προσεκάλεσαν αὐτὸν τελευταῖον εἰς τοῦ κ. Π... ἀσθενήσαντος αἰφνιδίως. Ὁ ἰατρὸς, καὶ τοι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν παίζει σημαντικὸν ποσόν, ἀφίνει τὸ παιγνίδιον ἵνα τρέξῃ εἰς τὸν πελάτην του.

Μετὰ τινὰς ἐρωτήσεις, λαμβάνει τὸν σφυγμὸν τοῦ ἀσθενοῦς, ἐξάγει τὸ ὥρολόγιόν του καὶ ἀρχίζει νὰ μετρή ἡρέμα. «Ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα, πέντε, ἕξ, ἑπτὰ, ὀκτώ, ἐννέα, δέκα, φάντες, δάμα, ρήγας.....»

Μὲ ὄλον αὐτοῦ τὸν πυρετὸν ὁ κ. Π... ἀνεκάγχασε τόσον δυνατὰ, ὥστε ἐκ τοῦ πολλοῦ γέλωτος ὁ πυρετὸς παρήλθεν ἐντελῶς.

Ἄλλ' ὁ ἀγαθὸς ἀσκληπιάδης τοσοῦτον κατησχύνθη, ὥστε ὤμοσεν οὐδέποτε πλέον νὰ παίξῃ χαρτί, καὶ ὄντως ἐτήρησε τὸν ὅρκον του ἐπὶ..... τρεῖς ἡμέρας.

Ἡ σκηνὴ ἐντὸς σχολείου μικροῦ τινος χωρίου.

Ὁ διδάσκαλος πρὸς μαθητήν.

— Τί θὰ εἶπῃ θαῦμα;

Μαθητής. — Δὲν εἰζέφρα.

— Ἄν ἐξαφρα ἐβλεπες τὸν ἥλιον τὴν νύκτα, τί θὰ ἔλεγες;